

A szolgálatom dicsőítése.

„Ezek az emberek a magasságos Isten
szolgái, kik néktek az idvességnek útját
hirdetik“.
(Csel. 16: 17.)

Pál apostol méltán elmondhatta magáról, hogy ő a szolgálatát dicsőíti. Az ő egész élete, igehirdetése, lelkesedése, türese, kitartása és szenvedélyes buzgósága mind arra irányult, hogy abban a szolgálatban, melyre Isten elhívta őt, magának Istennek a dicsősége gazdagodjék — s ez tette dicsőségesé a szolgálatot és a szolgálattelvőt is. Hanem elmondhatjuk-e magunkról mi is ugyanezt? Nem vagyunk-e méltatlanok arra a megkülönböztetett kitüntetésre és tisztességre, amiben Isten részesített bennünket, amikor szolgálivá fogadott?

Hiszen ennek a szolgálatnak szavakba foglalhatatlanul nagy jelentősége van, mert olyan cél megvalósítására irányul, amelynél feljebb semmi sincsen. Hirdetni az üdvösség útját. Olyan munka nincs az egész világon, ami ehhez fogható lenne. Vannak fárasztó munkamezők, amelyek megfeszítik az izmokat, megverejtékeztetik a homlokot, fárasztó próbákra teszik az elme élességét és az értelem mélységét, de „az üdvösség útjának hirdetése“ mindnél fontosabb. Ha nem lennének földművelők, meghalnánk talán éhen; ha nem lenne kereskedelem, megállana esetleg fejlődésében a világ; ha nem lenne politika, akkor — úgy lehet — nem volnának hatalmas dinasztiák és nem lenne történelem; de okok és okozatok láncbafűzéséből mindezt meg lehetne azért magyarázni. Ám ha üdvösség nem lenne, akkor nem lenne értelme, célja és jelentése az egész teremtésnek. Isten a legdrábbat bízta ránk, amikor elküldött, hogy hirdessük az üdvösség útját.

Ha van fontos munka a világon, a lelkipásztoré az. Minden más törekvés, igyekezet, fáradság és erőfeszítés ezen a világon csak időleges célok elérése érdekében történik. Amióta a lelkipásztor dolgozik, az maga az örökkévalóság. És éppen ezért a legnagyobb felelősséggel is jár.

Vannak a földi életben olyan munkakörök, amelyekbe a betöltőik valahogyan belesodródtak, de kikiváncokznak belőlük, mert többet érnek érzik magukat a munkakörük szűk keretei között megvalósítható értékeknél. A lelkipásztori munka viszont olyan értékekkel dolgozik, amikhez a legbrilliansabb szellemi képesség, a legkomolyabb szorgalom, a leghosszabb élet sem

teljesen elég. Mindből több kellene ahhoz, hogy egy lelkipásztor egészen felérje a hivatása magasztosságát. Istenért végzett munka ez, azzal a rendeltetéssel, hogy megmentse a bűnös világot a bűnök végzetétől; hogy megtöltse a mennyet halhatatlan sereggel, amely el nem halkuló hangon éneklí a Megváltó dicséretét; hogy megmutassa az emberiségnek magát a Krisztust, aki szól: „Én vagyok az Út”.

Az üdvösség útjának a hirdetése annyi, mint a Krisztus hirdetése.

Csakhogy mennyi nehézség állja az igehirdetőnek útját! Oda kell állítania a Krisztust, úgy, hogy olyan szemek is meglássák, amelyek vakok. Bele kell harsognia Isten ítéletét és kegyelmét olyan fülekbe is, amelyek süketek. Imádságra kell tanítania olyan ajkakak is, amelyek némák. Szolgálatra kell hívnia olyan kezeket, amelyek tunyák és bénák. Emberfeletti feladat. De éppen azért nyert a lelkipásztor világszeletti tisztességét a maga szolgálatában, hogy ne riadjon vissza a nehézségektől. Ő a Magasságos Isten szolgája! A szolgaságot méltósággá változtatja az, akinek a szolgálói vagyunk. A mi szolgálatunknak Isten ad súlyt és erőt. Nincs az a nagykövet és meghatalmazott miniszter, akít hatalmasabb uralkodó küldött volna, mint a lelkipásztorokat.

Es ennek a tudatában a lelkipásztoroknak nincs miért megdöbennie a vak szemek, a süket fülek, a néma ajkak és a béna kezek rettenetes közönyössége miatt. Önmagában ő is néma ajak volt, amíg Isten meg nem szólalt a szívében; ő is vak volt, amíg szemébe nem sugárzott az Üdvözítő dicsőségének fénye; ő is süket és béna volt, amíg meg nem hallotta a mennyei szózatot: „Nekem, a legeslegkisebbnek adatott a kegyelem, hogy hirdethessem a Krisztus végéremehetetlen gazdagságát”. S amiképen megelevenítette őt az Isten, együtt a Krisztussal, Isten lesz az, aki az ő gyarló szolgája által küldött üzenetével látásra nyitja a vakok szemét, hallásra serkenti a süketeket és hangot ad a néma ajkakra.

Ez a jelentése annak, hogy mi szolgálói vagyunk a magasságos Istennek. Nemcsak a megbízásunkat, nemcsak a munkaképességünket, de az eredményeinket is ő adja. Tudás, öntudatos hitvallástétel, szónoki képesség, nagyszerű lelkészi gyakorlati készség mind csak ajándék, amit Isten azért adott nekünk, hogy alkalmas eszközei legyünk az ő céljainak. Pál csak plántál, Apollós csak öntöz, de Isten adja a növekedést.

A mi szolgálatunkat az dicsőíti meg, ha alázatosak vagyunk nagy dolgainkban; ha feltétlen engedelmességgel és önátadással elismerjük a magunk kicsiny voltát a magasságos Isten előtt; s ha egy pillanatra sem szününk könyörögni hozzá, hogy segítsen, és áldani őt, amiért megsegített.

M. A.

Fr. Flemming: Die treibenden Kräfte in der lutherischen Gottesdienstreform. Leipzig 1926. 194 lap.

A legutóbbi huszonöt esztendőben mind erőteljesebben nyomul a német protestantizmus érdeklődésének homlokterébe az istentisztelet reformjának a problémája. Míg régebben az istentiszteletnek a homiletikai része, a predikáció állott az előtérben, ma a liturgia kérdései lettek a jelentősebbek és az igehirdetés, mint a liturgiának egyik alkotó része, a többi alkotórészekkel való összefüggésében tárgyalatik.

Flemming e könyvében az istentisztelet reformjára vonatkozó elméleti és gyakorlati megoldási kísérletek zűrzavarán próbál egységesen áttekinteni azáltal, hogy a különböző, sokfelé ágazó törekvéseknek a gyökerére, azokra a hajtó erőkre megy vissza, amelyek e reform-mozgalmat motiválják. Négy, egymással ellentétes erőpárnak mérkőzésit véli e mozgalmakban feltalálni, amelyeknek harcában Flemming döntő bíróként mindig Lutherre hivatkozik. Eljárási módja az, hogy Luthernek az istentiszteletre vonatkozó iratai és nyilatkozatai alapján leszögezi Luther álláspontját és az így nyert mérték alá állítja a különböző reformtörekvéseket.

Mivel minket, református lelkipásztorokat első sorban maguk a reformtörekvések érdekelnek, az ismertetés folyamán könyvének idevonatkozó fejezeteire fogunk részletesebben kiterjeszkedni. Annyival is inkább, mert úgy látjuk, hogy ha nálunk, a mi egyházunkban öntudatosan sem elméletben, sem gyakorlati kísérletekben nem is nyilvánultak meg azok az erők, amelyek mozgatják a reformtörekvéseket, nálunk is ébredzenek. Ma még csak mint homályos sejtelmek, öntudatlan vágyakozások, de azért már is éreztetik hatásukat abban, hogy istentiszteleteink kezdik elveszíteni vonzó erejüket. De szükséges ezekkel a törekvésekkel azért is foglalkozni, mert az istentisztelet reformjáért folyó harcban nem egyedül a liturgiai szempontok a döntők. Az istentisztelet keresztyén életünk egyik megnyilvánulása. Hogy ennek az életnek az istentiszteletben való megnyilvánulására milyen formákat választunk, az attól függ, miben látjuk a keresztyénség lényegét. A liturgia, mint minden más megjelenési forma, visszahat a tartalomra is, annál inkább, minél alkalmatlanabb a tartalom megjelenítésére.

Bár a mi református egyházunkat úgy történelmi fejlődésénél, mint alapjelleminél fogva sohasem fogják a liturgia kérdései oly elevenen érinteni, mint az evangélikus egyházat,

mégis ezek a kérdések mélyre nyúló és messzire ágazó gyöke-
reik folytán sokkal több figyelmet érdemelnek, mint amennyit
eddig fordítottunk rájuk. Különösképen kell hogy érdekeljenek
ott, ahol a mi istentiszteletünkben központi helyet elfoglaló
imádságnak és igehirdetésnek nemcsak formájára, hanem tar-
talmára, irányára, céljára vonatkoznak, azt akarják befolyásolni,
meghatározni, más irányba terelni, vagy pedig épen arra
töreksenek, hogy az igehirdetés jelentőségét, súlyát kibőví-
tsék. Érdeklődni pedig nemcsak azért kell, hogy a mi reformá-
tus istentiszteletünk tisztaságát minden idegen elemtől megol-
talmazzuk, hanem azért is, mert nekünk különösen szüksé-
günk van arra, hogy finomodjék érzékünk a mi liturgiánk szép-
ségeinek és hiányosságainak meglátására. Mert, amíg a német
protestánsok túlbecsülik a kultusz jelentőségét, mi, erdélyi
reformátusok a másik tuzásban járunk: maholnap semmire
sem becsüljük. Aki ismeri a vallás természetét, az tudja, hogy
úgy az egyik, mint a másik szélsőség egyformán veszedelmes.
A tartalom és a forma, a lényeg és annak kifejezése egyen-
súlyra, amelyből a helyes liturgia megszületik, nemcsak a for-
máknak a favorizálása ellen tiltakozik, de azt is megkívánja,
hogy azok a formák, amelyekben a tartalom szükségképen
elhelyezkedik, eme eszközi, de nélkülözhetetlen eszközi jelen-
tőségüknek megfelelő respectussal kezeltesse. Nem szabad
felednünk azt, hogy nem a véletlen és nem az önkény dolga,
hogy a mi istentiszteletünk milyen alkotó részekből áll és azok
milyen sorrendben következnek egymás után, hanem az isten-
tisztelet lényegéről való felfogásunk alapelveinek megfelelően
minden rész szükségképen, organikusán helyezkedik el benne;
ennélfogva megrontja az, aki önkényesen hozzá tesz vagy el-
vesz belőle, feltéve és hangsúlyozva: ha az az istentisztelet az
alapelveknek megfelelően van felépítve.

*

Az istentisztelet reformjára való törekvések első hajtó
erejeként *Flemming* az *érzékiesítést* tekinti, amely a formai
elemnek akarja a döntő szót biztosítani az istentiszteletben,
amely a liturgiai kérdéseket túlsokra értékeli, amely a hívek-
nek az egyháztól való elidegenítését egészen liturgiai alapokra
vezeti vissza. Vannak közöttük, akik a régi formákhoz való
visszatéréstől, vannak, akik az esztétikai követelmények erő-
teljesebb érvényesítéséből, vannak, akik az istentisztelet drama-
tizálásától remélik a bajok orvoslását. Ebből következik, hogy
a műforma a tartalom rovására túlsúlyba jut és a kultuszt a
művészettel azonosítják. A liturgust művésznak tekintik, akitől
legrosszabb néven azt veszik, ha vét az esztétikai követel-
mények ellen. Az istentisztelet középpontjában álló érzésnek,
örömmek vagy fájdalomnak megfelelően több szint akarnak
bevinni a templomba, amit a liturgus, a templom különböző
színekbe öltöztetésével akarnak elérni. Ehhez járul a testbe-

szédnek fokozott és szokatlan mértékben való alkalmazása. Körmenet, a liturgus állandó mozgása, térdhajtás, hajlongás, különböző mosakodások bevezetése után csodálkozhatunk-e, ha némelyek a tömjénnel való füstölést is ajánlatosnak tartják, mert „az istentisztelet lényege a cselekvés, a szemlélés, az érzékelés.” A symbolumokat nagyon kedvelik, ami az istentisztelet dramatizálásában éri el tetőpontját. Valóságosan szinpadon díszlelezi a templomot. Passiókor két fekete oszlop jelképezi a halál kapuját, a gyertyák eloltása és meggyújtása a halált és feltámadást. Pünkösztkor lobogó tűz a symbolum. Aratási ünnepen vidám tánc az oltár előtt, máskor a liturgusnak és a segédkezők csoportjainak ide-oda vonulása teszi mozgalmassá az istentiszteletet. Természetesen vezet ez ahhoz az állásponthoz, hogy a sakramentum kiszolgáltatását tekintik az igazi istentiszteletnek, különösen az úrvacsoráét, mert benne a cselekvés és az érzékelés egyesül, s így a legjobb, legmagától adódóbb alkalmul szolgál az istentiszteletnek hangulatkeltő, az érzéket foglalkoztató cselekményekkel és színekkel való feldíszítésére. Itt nyílik legtöbb alkalom a tiltakozásra ama tévedés ellen, mely „a fülnek és a szónak a hatalmát túlbecsüli és a szeméhségét, a képeknek és szemlélésnek hatóerejét lebecsüli.”

A szemléletnek és a symbolumnak a vallásban való szükségességét Flemming is elismeri, mert itt érezzük legjobban, hogy a kimondhatatlan kifejezésében bármi szavaink elégtelenek. Ezért öltözteti Jézus a hasonlatokban a szemléletlent szemlélhető formába, ezért van szüksége a vallásos beszédnek a képekre és szemléletekre. Sőt a dramatizálását és symbolizálását is az istentiszteletnek bizonyos korlátozásokkal szükségesnek tartja, de csak addig a határig, amíg az érzéki nem fenyegeti elnyeléssel a tartalmat, amíg megmarad eszközi jelentőségében. Mivel az úrvacsora szolgál a legfenyegetőbb alkalmul az érzékinek a szellemi fölötti túlsúlyra jutására, erőteljesen hangsúlyozza, hogy a sakramentum semmiesetre sem értékesebb az igénél. Meg kell őrizni az úrvacsora ünnepének a szellemi karakterét. Az úrvacsoránál nem azon van a hangsúly: „ez az én testem”, hanem azon: „tiérettetek töretik meg.” Ennek az ünnepnek az áldása nem korlátozható csak az elfogadás pillanatára. A szemlélet csak út, eszköz a hithez. Az Ige és a Lélek által való testvéri közösség kapcsolja össze a gyülekezetet, nem pedig a közös szemlélet. Az evangélikus istentisztelet ereje nem a szemléletben, hanem a hitben van — állapítja meg Flemming.

G. L.

(Folytatjuk.)

A csoport megszervezése.*

Mi a csoport? Olyan fiúk és a vezető testvéri társasága, akik ezt a programot elfogadták és együttes munkával meg akarják valósítani. A csoportot két irányban kell megszerveznünk, *külsőleg* és *belsőleg*. Mindkét oldal egyformán fontos, mégis a külső szervezés a belsőnek következménye s anélkül csak látszatomunkát eredményez.

A csoport *külső megszervezésére* a következő dolgok irányadók. Ennek a szervezésnek célja, hogy a fiúkat összetartsuk és a munkát öntudatosan és határozottan irányíthassuk. Megállapítjuk, kik tartoznak a csoportba, névsort veszünk fel róluk és ezt a névsort minden összejeövetelen vagy felolvassuk, vagy másként ellenőrizzük, hogy a csoport tagjai jelen vannak-e. A csoport tagjairól rendszeres nyilvántartást kell vezetni, ami legkönnyebben úgy történik, hogy egy füzetet állítunk össze, melybe felírjuk minden fiú nevét egymás után és azonkívül minden fiúnak egy lapot nyitunk, melybe jegyezzük róla való megfigyeléseinket, mulasztásait, a próbákat, melyeket letett és a diagrammot, melyet a személyi tanulmányi kérdések alapján állítottunk össze. Így, ha akármelyik lapját felnyitjük, ott találunk róla mindent, amit ismeretéhez tudnunk szükséges.

A csoportban nagyon fontos, hogy *minden fiú részvételét* biztosítsuk, ne legyen egy se, aki azt gondolhatná, vagy azt a tapasztalatot meríthetné, hogy reá itt nincs szükség és neki nincs tennivalója. A hiányzóknak mindig nézzünk utána, szoktassuk őket hozzá, hogy akár előre, ha látják, hogy nem tudnak eljönni, akár utólag a következő órán mentsék ki magukat, ha már kénytelenek távolmaradni. A betegeket látogassuk meg, az akadályozottak iránt érdeklődjünk, mert sohasem abból származik a baj, ha valamelyik nem tud eljönni az órára, hanem, ha nem jön, mikor pedig jöhetne. A kényszerből távolmaradó mindig gondol arra, hogy a többiek mit csinálnak, az ellenben, aki nem is akar eljönni, igyekszik kivenni a gondolatából a többieket. A munkabeosztást a csoportban úgy biztosíthatjuk legjobban, ha a csoportban felmerülő munkákat kiosztjuk a fiúk között. Ilyen munkák a következők:

* Mutatvány A *vezető könyve* c. munkából, mely a fiú-bibliakörök és egyesületek munkaprogramjának keresztülvitelére ad utasítást és az Egyhker. Iratkeresztségénél most jelent meg. Ára 90 lei.

az összejövetelek nyilvántartása és a tagok számontartása egy névsor alapján, valamint esetleges levelezés a távollevő tagokkal, vagy más csoportokkal, a tagok összeszedése, ezeket lehet egy fiúra bízni, akit nevezhetünk *titkárnak*; az összejöveteleken a napló vezetése, a következő összejövetelel programjának számontartása, ez a *naplóvezető* tiszte lesz; ha a csoportnak van valami bevétele, szükség van valakire, aki a *pénztárt* kezelje, vagy nyilvántartsa; szükség lehet olyanokra, akik a *helyiséget*, melyben az összejövetelek tartatnak, rendben tartja, aztán egy másikra, aki a csoport *könyvtárát* kezeli. Mindezeket, vagy ezekből, amit csak lehet, ne a vezető tegye, hanem az ő állandó felügyelete és utasítása mellett a fiúk maguk, hogy így munkát, elfoglaltatást nyerjenek és a szolgálatra alkalmat kapjanak a csoport érdekében.

A csoport megszervezésének másik külső eszköze annak *zártága*. Mikor a jelentkezések megtörténtek és a csoportot megalakítottuk, akkor egyuttal annak *határai is lezáródnak*. A későbbi jelentkezésekre legjobb külön időt állapítani meg, pl. kimondani, hogy új jelentkezőket negyedévenként fogadunk el. A csoport tagjai számára, valamint az új jelentkezők számára is *célszerű próbaidőt* kell kikötni. E próbaidő alatt figyelemmel kísérjük a fiúkat, akiknek kötelességük a munkában való komoly részvétellel bizonyítani, hogy ragaszkodásuk őszinte és szándékuk a munkában való részvétel és a program eszménye iránt *szilárd*. E próbaidő arra való, hogy ez alatt mindenki a fiúk közül megismerkedhetik vele, mit akar a program, mit kíván tőlük és mit nyújt nekik. Ez alatt tehát különös gonddal *kell vigyázni arra*, hogy a program összes követelményeit a fiúkkal megismertethessük. Ha azt fogják látni, hogy ez a munka olyan, mely nem lép föl azzal az igénnyel, hogy változtasson az életükön, és tulajdonképpen mindent megenged, amit eddig csináltak, akkor nyugodtan lesznek, de nem is fogunk eredményt elérni. Ezért ebben az időszakban tudomására kell hozni a fiúknak, melyek azok a pontok eddigi életükben, amiket annak, aki ezt a programot vallja, tovább nem lehet folytatni. Ha ezeket határozottan megállapítjuk, nem lesznek kétségben afelől, hogy ez az út csakugyan egy egészen más, komolyabb életet kíván, mint amit eddig vezettek. Aki ezekben javulást nem akar felmutatni, minden kímélet nélkül zárjuk ki a csoportból, mert az ilyen csak rontja a többit, de ezt a kizárást sem szabad sértően intéznt, inkább személyes beszélgetésben venni rá azt, aki nem tud a követelményeknek eleget tenni, hogy maradjon ki, miután többször is személyesen beszélünk vele azon bűn felől, melyben van. Mivel azonban a csoport nem a tökéletesek társasága, csak azokat szabad így eltávolítanunk, akik nem akarnak engedelmeskedni, de támogatnunk kell és minden segítséggel körülvennünk azt, aki ugyanilyen gyengeségekben hibás, de ezek ellen küzdeni akar

és meg akar tőlük szabadulni. Biztosítani kell arról, hogy ez a munka épen az, melynek segítségével ezektől megszabadulhat, hogy az egész munkának az a célja, hogy egymást nehézségeinkben segítsük és támogassuk. A csoportban mindenkinek lesznek ilyen nehézségei, a fiúkat rá kell vezetni, hogy mindenki ismerje meg a saját nehézségeit és segítsen a másokét leküzdeni.

A féléves (ebben a kérdésben nem jó sietni) próbaidő leletével azok, akik a csoportban maradni akarnak, rendes tagjává lesznek annak. Ezt a fölvételt a csoport rendes tagjai közé *egy fogadalommal és ünnepélyesebb összejövettel* tesszük hatásosabbá. Ez összejövétel *programmja* legyen a következő: Bibliaóra, melyben a vezető beszéljen arról az áldásról, melyet a munkában akar adni Isten a fiúknak s azokról a feltételekről, amelyek reájuk ki vannak abban szabva. Azután a vezető, vagy a titkár bejelenti, hogy kik azok, akiknek a próbaideje lejárt s akiket a fogadalomtételre lehet bocsátani. Rövid beszédet intéz hozzájuk a vezető, melyben felhívja őket, hogy gondolják meg, komolyan akarnak-e azok közé lépni, akik itt és az egész világon Krisztus uralmáért küzdenek s utal azokra a nehézségekre, melyek ebben reá fognak várni s melyek miatt hősiek elhatározás és Krisztusnak való személyes önátadás az, amire szüksége van. Felszólítja, nyilatkozzék, le akarja-e tenni a fogadalmat? A hangosan mondott igenlő válasz után a vezető olvassa s az illető utána mondja a fogadalom szövegét. Ez lehet löbbséle, ajánlatos a következő szöveg: *„Kijelentem, hogy Krisztust életem Királyának elfogadom s az Ő diadalát előkészíteni, fenntartani és terjeszteni akarom életemben és az egész világon.”* A fogadalomtétel után a csoport minden tagja és a vezető kezét fog az illetővel s imádság és ének után az összejövétel beárul. Mivel, mint láttuk, a fogadalom komoly és ünnepélyes dolgot jelent, vigyáznunk kell rá, hogy azt a fiúk közül senki felületesen és meggondolatlanul magára ne vegye s azt meg ne szegje. Evégre a vezető *csak az olyan tagokat* bocsássá fogadalomtételre, akikről megvan győződve, hogy annak jelentőségét megértik és átérzik. Az egész program nem játék, hanem egy halálosan komoly munka a mi ifjúságunk jövője és az Isten országa szempontjából, aki tehát még ennek horderejét nem érzi, azt tartsuk vissza a fogadalomtól. Mivel a próbaidő nem lezár és körülírt határpont, tehát a féléves időszak lejártakor nem mindenki köteles letenni a fogadalmat és nem lesz automatikusan rendes tag, a vezető legjobb, ha *magának tartja fenn a jogot arra, hogy a félév végén megállapítsa, kik azok, akik, ha akarnak, fogadalmat tehetnek* s így rendes tagok lehetnek. Ezzel az eljárással mellőzve van az a nehézség, ami abból származhatnék, ha a lejárt határidő után mindenki automatikusan belép és fogadalomtételre köteles lenne s a vezető

is saját belátása szerint állapíthatja meg egyesekre nézve azt az időt, mikor elég éretteknek látja őket, magaviseletük és munkájuk által arra, hogy ezt a súlyos ígéretet elmondják. Ezenkívül azokkal, akik a fogadalom letételére készülnek, a vezető *külön* is foglalkozzék, megbeszélve velük, hogy milyen nehézségeik vannak és utasítva őket, hogyan győzhetők le azok. *Ne bocsássunk senkit könnyen* fogadalomtételre s különösen addig nem, míg nem látjuk rajta, hogy lelkileg csakugyan Krisztus hatása alatt áll és öntudatosan oda akarja magát állítani.

Végül a külső megszervezéshez tartozik még a csoport tagjai közötti *összetartás megeremtése és fönntartása*. Egy ilyen összetartást a fiúk közti igazi lelki barátság fog eredményezni. Ennek abban kell érvényesülnie, hogy a fiúk a legmelegebb szeretettel és barátsággal viseljenek egymás iránt. Ismerik egymás bajait, kérdéseit, azokban készséggel segítenek, egymást támogatják, szóval egy olyan baráti kört alkotnak, mely tagjait másoktól megkülönbözteti. Ezt az érdeklődést fel kell a fiúkban egymás iránt ébresztetni, úgy, hogy egyiket a másikkra rábizzuk, alkalmakat nyújtunk nekik, hogy egymást segítsék, szolgálatokat végeztetünk el velük egymásért s így megéreztetjük velük, hogy olyan körben vannak, ahol minden tag azon igyekszik, hogyan szolgáljon a másiknak és mivel mutassa ki a szeretetét a másik iránt. Amelyik csoportban a fiúk egymás nehézségeit ismerik, egymásért imádkoznak, egymásnak szolgálnak, abban a csoportban nem fog előfordulni, hogy egyik is közülük a gondozás hiánya és az egyedülvalóság miatt helytelen útra tévedjen és ha megtörténik, olyan segítséget nyújt a többiek ereje, hogy visszavezethetik az eltévedtet a helyes útra.

A *belső megszervezés* a csoport ereje. Már az eddigiekből is látszott, hogy egy igazi csoportot, nem lehet csak külsőleg megszervezni, mert a szervezethez nem valami külső erő, hanem a *lélek adja*, amely a csoportban uralkodik. A belső szervezethez kérdéseink az első *fegyelem és rend* kérdése. A keresztyén lélek fegyelmezett lélek, mert egy ker. csoportban mindenki alárendeli magát az egyetlen fegyelmező erőnek, mely a Szentlélek ereje. Ezért a külső fegyelem nem ér semmit, de annál inkább kell törekedni a belső fegyelemre. A vezető úgy kormányozza a csoportot, hogy abban a rendtelenség ne üthessen fészket. Nem szabad semmit elnézni, ami rendtelenséget okoz, bár tartózkodni kell a szörszálhasogató és okvetetlenkedő rendcsinálástól. Különösen nagy gondot kell a fegyelemre fordítani az első félévben, mert ha megszokták a fiúk, akkor már nem lesz nehéz fenntartani. A rendreutasítást barátilag és szelíden kell eszközölni, de határozottan. Ne féljünk attól, hogy valaki ezért kimarad, mert ha ez lenne az eset, jobb, hogy az illető most maradt ki, mintha rontotta volna

az egészséget; s ha mind kimarad, akkor is jobb semmi, mint egy olyan csoport mely fegyelmet nem akar ismerni. Az összejövetelen beszélgetést, játékot, figyelmetlenséget nem kell engedni. Szoktassuk rá a fiúkat, hogy a kérdéshez egymás után szóljanak hozzá, megvárva egymást, sőt legjobb előre megállapítani a sorrendet, (pl., hogy a hozzászólások sora az első hozzászólótól jobbra halad), ha nagyon sok a beszéd. A hosszú beszédeknek is jó útját vágni ha szükséges azzal, hogy kijelölünk mindenki számára egy időt (3—5 perc), mely alatt hozzászólását be kell fejeznie. Ha az első összejövetelen megengedünk magánjátékot, vagy szórakozást, a másodikon nem tilthatjuk meg. Mindazonáltal egy bölcs vezető mindig tudja, mit kell észrevennie és mit kell mellőznie. Különösen szoktassuk hozzá a fiúkat ahhoz, hogy távollétünkben ne érezzék magukat felszabadulva és ne csapjanak lármát. Ez az iskolás szokás nagyon veszedelmes az ilyen munkában. Ne használjunk külső rendfenntartó eszközöket, hanem mikor az összejövetel órája közeledik, várjuk már a fiúkat a gyülekező helyen és mi fogadjuk őket, beszélgetve az egymásután jövőkkel, míg az idő elérkezik.

Minden összejövetelen kívül is tartsuk számon a rendszempontjából a fiúkat, ha utcán, vagy másutt meglátunk valami rendtelenséget a csoportunk egy tagjától, annak nagysága szerint, vagy magánúton, vagy nyilvánosan, a legközelebbi összejövetelen vegyük elő az illetőt, semmi ilyen ne nézzünk el annyival inkább, mert a többiek a csoport tagjait ebből a szempontból fogják megbírálni.

A csoportnak mindig vannak *adminisztrációs kérdései*, melyeket szintén nyilván kell tartani. Ilyen a megbízások lejárása, vagy mások ezekre alkalmazása. A megbízásokat legjobb egy bizonyos időre, pl. félévre adni s az illetőktől a csoport előtt nyelvévenként, vagy havonta beszámolást kívánni meg. Ezek és egyéb adminisztrációs kérdések mindig a csoport összejövetelein erre rendelt idő alatt tárgyalassanak meg, hogy abban a fiúk is résztvegyenek.

A vezető legyen találemény abban, hogyan szerezhet a csoport munkájára *anyagilag alapokat*. A legtöbbször nincs ilyenre közvetlen szükség a munka szempontjából, de ha a csoport egy kis pénz felett rendelkezik, sok olyanra felhasználhatja (könyvtáralapítás, kirándulások, konferenciákra menetel stb.), ami a munkát elősegíti. S anyagi eszközöket szerezni, nem olyan nagy nehézség, mint látszik. Egy néhány összejövetel, melyre a szülőket, vagy nagyobb körből ismerősöket meghívunk, bizonyos tárgyak készítése a csoport tagjai által, melyeket a csoport javára eladunk, háziipari munkák, egy kis kert a csoport számára, vagy a tagok által felvállalt egyéb munka, melynek eredményét a csoport pénztárába tesszük, odasegíthet, hogy bizonyos összeg felett rendelkezünk s a fiúkban is

a közös munka és a csoportért való áldozat gondolatát kifejleszti. Ide tartozik az is, hogy a tagokat hozzá kell szoktatnunk az *áldozatkészséghez*, vagy bizonyos megszabott összeget ajánl meg mindenki a csoportnak, vagy tehetsége szerint pénzzel akkor járul hozzá, mikor tud. A közös anyagi eszköz nagy erő a fiúk felelősségének növelésére.

Végül még a csoport szervezéséhez tartozik egy kérdés és ez a tulajdonképeni szervezet kérdése. Mint a programból látható és többször hangsúlyoztatott is, ez a program nem kíván egyesületi, vagy más ilyen jellegű szervezetet, megvalósítható egy osztályban, egy konfirmációi csoportban, egyesületben stb., de megvalósítható minden külső szervezet nélkül. Mindemellett már az a tény, hogy az osztály, vagy egyesület stb. tagjai közül esetleg nem mindegyik fog és akar résztvenni a munkában, magával hozza, hogy a csoport egy zártabb egység lesz, mely befelé bizonyos rendet és szabályozásokat tart fenn és ír maga elé. Tagjai kifelé tartoznak ahhoz a közösséghez, melynek tagjai egy iskola egy osztályához, vagy egy gyülekezethez, tehát külön szervezetre és elismerésre szükségük nincsen.

Azon csoportok, melyek jelen program alapján állanak, a következő *alapelveket* fogadhatják el s ez helyettesíti, illetőleg pótolja mindazt, ami más mozgalomnál, vagy egyesületnél az egyesületi szervezetet képezi:

1. A csoport *testvéri* társasága olyan fiúknak, akik *meg-egyeznek* abban, hogy *Krisztust* akarják *szolgálni* és az *Ő* uralmát *akarják* *terjeszteni* saját életükben, *körükben* és az *egész világon*.

2. Akik ezért a *célért* dolgozni *akarnak*, a csoportba *be-lépnek*. Aki *be akar lépni*, *egy félévig*, mint *próbadíós* tag *résztesz* a munkában, *ez idő után*, a *fogadalom leteltével* *rendes taggá* lesz.

3. A csoport *tagjai e célból* saját életüket *teljesen* a *programm eszményének* *szolgálatába* állítják, *egyrészt* *lelki életük rendszeres táplálása*, *másrészt* *mindennapi életükben* *Isten akarata szerinti járás* által.

4. A csoport *munkája négy ágban* halad: a) *műveltségüket fejleszteni*, b) *testi életüket erősíteni*, c) *lelki életüket öntudatossá és mélylyé tenni*, d) *magukat a másoknak való szolgálatában szüntelen gyakorolni*. Mind a *négy ág* arra szolgál, hogy *azokban erőiket Krisztus akarata alá állítsák*. Ennek *módozataira* a *program* ad utasítást.

5. A csoport *nem egyesület, vagy szervezet*. *hanem test-*

véri kapcsolat, tehát alapszabálya és szervezete nincs. Az egyes szükséges megbízásokra a rendes tagok közül bízhatnak meg.

6. A próbaidős tagok a munkában résztvesznek, de fogadalmat még nem tettek. Rendes tag csak az, aki a fogadalmat letette. A csoport felmerülő ügyeiben a rendes tagok határoznak.

7. Az ezen alapelvek és ugyanezen programm szerint dolgozó csoportok egymást támogatják és egymással kapcsolatot tartanak fenn.

Ezek az alapelvek magukban foglalnak mindent, ami szükséges. Az összetartás növelésére felhasználhatók egyéb eszközök, pl., hogy a csoportnak nevet adjanak, bizonyos egyforma ruházati cikkekben megegyezzenek, mellékesek és a vezető belátására vannak bízva, hogy azokat a megfelelő hatóságnak, vagy politikai hatóságok ilyen értelemben hozott határozataihoz alkalmazkodva, alkalmazza.

I. L.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A keresztyén élet és a kulturális élet.

II.

6. Az „igazság” tehát, a fenti megállapításaink alapján, mint megdőbbentően új élet jelentkezik a mi számunkra, amely lehetséges a rendszeren kívül is, de „logikai igazsággá” csak a rendszeren belül válik. Ezzel a megállapításunkkal kapcsolatosan felmerül az a kérdés számunkra, hogy *milyen viszonyban van a rendszeres logikai igazság és a rendszeren kívüli igazság?* Erre a kérdésre mindenekelőtt azzal felelünk, hogy az igazság *lényegében* ugyanaz a rendszeren kívül és a rendszeren belül, azonban formájában, jelentkezésében, önmagaállításában, tehát létmódjában más az egyik, más a másik vonatkozásában. A rendszeren kívüli igazság, mint a világosság, az erő, a folyton csirázó élet forrása jelentkezik a rendszeres igazság, mint a már kiáradt világosság, a már kifeszült erő, a már megvalósult élet elrendezett szervezete emelkedik szemeink elé. Az igazság ott is, itt is, mind a két vonatkozásában öntudatos, de míg ott (a rendszeren kívül) az öntudatosságon nincs semmi különös hangsúly, addig itt (a rendszeren belül) elengedhetetlen feltétel. Míg ott, mint derült bölcsesség ragyog fel, vagy tör elő és vagy tovább szikrázik, hogy új tüzet gyújtson, vagy tovább plántálódik, hogy új gyökeret verjen; addig itt a komor viaskodó szellemmel harcra kél, hogy benne és általa önmagát megragadja és önönmagát önmagával szembesítse. Hogy a szellemnek az igazságban való önmagamegragadása a gondolkozás és a megismerés racionális eszközeivel történik, ez a logikus tudományosság természetéből önként következik. Nem vitatkozunk afelett a kérdés felett sem, hogy az igazságnak a rendszeres logikai formája nélkülözhetetlen-e, vagy nem? Az idői létben élő ember számára való szükségképeniségét bizonyítja az emberi szellem kiirhatatlan tudományos igénye.

Problemánk dialektikai hajtóereje tovább visz arra a kér-

désre, hogy mit jelent a rendszeres logikai igazság a keresztyén életre és mit jelent a keresztyén élet a logikai igazságra nézve?

A keresztyén élet igazsága, mélysége, ereje és gazdagsága nem függ semmiféle tudománytól, nem függ semmiféle logikai rendszertől, még a logikai rendszerben megjelenő igazságtól sem. Azonban a keresztyén élet öntudatossága, határozottsága, biztonságérzete — a földi emberi életviszonyok zürzavarában — a logikai igazság rendező befolyása alatt, kétségtelenül fokozottabbá válik.

A rendszeres logikai igazság a keresztyén életre a theológián keresztül hat. A theológiában kell megjelennie, hogy kihasson a keresztyén életre. Vagy, hogy megvonjuk a problémánkban rejlő összefüggések vonalát, azt mondhatjuk, hogy a tudományos élet, mint a kulturális élet egyik alkotórésze a keresztyén életre a theológián keresztül fejt ki a hatását. A theologia az a gyújtópont, amely a tudományos igazság sugarait összegyűjti és a keresztyén élet szolgálatában gyümölcsötletti.

Kálvin elismeri, hogy „Akik ama magasabb tudományokat elsajátították, vagy legalább megizlelték . . . sokkal mélyebbre halhatnak . . . az isteni bölcsesség titkainak szemléletében; . . .” „Bizonyára tanultság és valódi szorgalom kell ahhoz, hogy valaki kikémlelje a csillagok járását, kijelölje helyüket, kimérje egymástól való távolságukat, megismerje tulajdonságaikat.” „. . . a dolgok megismerése után mélyebb bepillantást nyerünk az isteni gondviselésbe, . . .” „Hasonlóképpen éles ész kell ahhoz is, hogy valaki az emberi szervezet összefüggését, arányosságát, szépségét, működését olyan alaposan vizsgálat tárgyává tegye, mint Galenus” „Bizonyára sokoldalú működése az a léleknek, hogy a földet és eget vizsgálja, a multat a jövővel összeköti, a hallottakat emlékezetben tartja, sőt bármit el tud képzelni.” Így méltányolja *Kálvin* a tudományt s a tudományos igazságot. Azonban világosan látja s meg kell látnunk nekünk is, hogy a tudomány önmagában, a bűneset következtében nem képes Isten bölcsességét és világkormányzó szeretetét felfedezni és az emberi figyelmet erre reávezetni. A humanitás szűk határai közé zárt emberi tudomány szemei előtt elvesznek azok a sugarak, amelyek a kijelentésen keresztül hangzanak a világhoz. A theológiának pe-

dig, mint a kijelentés tudományának az a nagyszerű feladata, hogy a kijelentés világossága mellett az egyes tudományok „igaz ismerete“-it és „igaz ítélet“-eit synthetikus igazságokba koncentrálja s megmutassa azokban is a kijelentés örökvényű igazságát, s így részesévé tegye az igazságnak, mint megdöbentően mindig új életnek. És teheti-e ezt a theologia? — Teheti abban a mértékben, amilyen mértékben valóban a kijelentés tudománya.

Igy válik a theologia a legmagasabb copulává, mivel egyik tekintetével a divinitás, a kijelentés abszolút tekintélye felé, a másik tekintetével a humánitás relatív tekintélye: a tudomány felé néz. A kijelentés által megvilágosított szemével, a kijelentés által ujjászült szívével, eszével és értelmével fel emeli a földön vizsgáló értelem és ész által talált bizonyosságokat és tényeket s megméri az abszolút mértékkel s meglátatja azok örök igazságát.

A kijelentésen nyugvó hit, valamint a theologia és mind a kettővel szemben az egyes tudományok *nem képeznek ellentétet*, de viszont az egyes tudományok mögött levő „izmusok“-nak, amelyek mind a hamis gondolkozásból fakadnak, egyenesen ellentmondanak úgy a kijelentésnek, mint az, ennek megfelelő tudomány: a theologia. Ennek az ellentmondásnak a magyarázata azonban nemcsak a hamis gondolkozásban rejlik, mint amelyből az „-izmusok“ fakadnak, hanem az „...izmusok“ mögött álló hamis hitben is, amely a „rész“ „Egésszé“, a relatívot abszolúttá teszi.¹

És végül kérdezzük meg, hogy mit jelent a keresztyén élet a logikai igazságra? A keresztyén élet hatása elsősorban abban nyilvánul, hogy az élet és a valóság határait, a hit által, az örökkévalóságba terjedőnek vallja, tehát a logikai igazságot kutató tudomány előtt végtelenbe vesző perspektívát nyit meg. Ezzel a nagy távlatával pedig arra készíti a tudomány emberét, hogy a részletekutatás területén talált „igaz ismeretet“ túlhaladja s kontaktusba jusson az igazsággal, mint megdöbentően mindig új élettel. Egyedül a keresztyén élet által adott perspektíva tartja állandóan ébren a kutató tudósban a csodálkozásra való készség szellemét és óvja meg a cinikus egy-

Kálvin: Institutio I. könyv. 5. Fej. 1. 2.

¹ Emil Brunner: Religionsphilosophie evang. Theologie. (in Handbuch der Philosophie 10. Lief. München 1926. 95. lap.)

kedvüségétől és a mindenttudás balga illuziójától. Az életnek a lelke csak abban a tudományban él, amely a valóság és az élet titkai felett való csodálkozásból származik, mert a csodálkozásban mindig benne rejlik a ki nem mondott és be nem vallott hit, hogy a megismert valóságon és jelenségen túl az örökéletnek az árja züg.

Ezen a végső jön túl a keresztyén élet adja meg a logikai igazságot kutató tudománynak azokat az ethikai feltételeket, amelyek nélkül nem jöhet létre komoly, megbízható, elfogulatlan tudomány, amelyek nélkül tehát a tudományos kutatás el nem érheti az igazságot, mint megdöbbenően új életet.

T. S.

Komáromi Csipkés György Bibliafordítása.

(Folytatás.)

Érdekes, hogy Komáromi hagyja el először az apocryphus könyveket a magyar Bibliából, amelyek közlését később Tótfalusi is elmellőzi, továbbá, hogy a Jansen-féle Biblia után ő is minden egyes biblia verset külön bekezdéssel közöl, hogy könnyebben megtalálható legyen az illető bibliai locus.

A Komáromi fentemlített sajátkezü bejegyzéseiből azt is megtudjuk, hogy a keresztség formájában később annyit kifogásolt, s eretnekségnek minősített változtatás, amely szerint Máté 28. 19. az Atyának, Fiunak és Szentléleknek nevére és nem nevébe való keresztelezésről szól, nem a könyvnyomtatónak és korrektornak a magyar nyelvhez való nem tudásoktól ered, amint azt Bod Péter állítja, hanem magának Komárominak a szándékos változtatása, aki sajátkezüleg javította ki a Jansen-féle kiadásban a Károli szöveget, a *b* betű helyébe *r* betűt írván, — nem gondolva arra, hogy ha nem is az ok, de az ürügy ez lesz majd, amellyel munkáját a nyilvánosságtól visszatartják és eretnek munkának minősítik.

Bár a szükséges forrásmunkák hiányában nem tudom megállapítani, hogy melyik generális synodus, kikkel és mikor bizta meg Komáromit az új bibliafordítás elkészítésével, az elmondottak alapján valószínűnek kell tartanom, hogy már régen készen levő munkáját másolta le és készítette nyomda alá, erre a célra ellátva azt a szükséges jegyzetekkel és utalásokkal. Bizonyára azért akarta az egyházkerület nevében

és fejedelmi támogatással adni ki munkáját, mivel magának nem volt hozzá módja. Maga azonban elhalt, még mielőtt a kiadás ügye dülőre juthatott volna, s bár később Apaffy megígérte a támogatást, ez elmaradt az országra szakadó nehéz időben, akármilyen nagy szükség is lett volna a Biblia új ki nyomtatására. Hogy ez időben drága pénzen sem lehetett hozzájutni a magyar Bibliához, azt az egykoru feljegyzések mellett bizonyítja az erdélyi előkészülődés is annak kiadására. Ez időben küldik ki hollandiába Tótfalusi Kis Miklóst a nyomtatás technikájának elsajátítása végett. A mint tudjuk, ő fel is készült, s bár az itthoni kiadás lehetetlenné is vált, odakünn saját költségén és fáradságos munkájával ki is adta a Bibliát, ugyancsak a Jansen-féle kiadást javítva át Csécsi János., később Pataki és Kaposi Sámuel, később fehervári professzorok, akkor künn levő diákok segítségével. E munkától bizonyára azért akarták őt az erdélyi egyház követői minden áron visszatartani, mert azt gondolhatták, hogy a kerület feltett szándékát önző célú vállalkozással akarja lehetetlenné tenni. Mikor azonban több ezer kész Bibliáját hazahozta, a gáncsot, ha rövid időre is, teljes elismerés váltotta fel. Ezek a Bibliák enyhítettek a hiányon, amint hogy a politikai viszonyok különben sem kedveztek az itthoni vállalkozásoknak, érthető, ha az erdélyi egyház feltett szándéka mellett a debreceni vállalkozás is lekerült napirendről. Komáromi Csipkés Gy. fiának, a debreceni főbírónak kellett szorgalmaznia az apa kéziratának kiadását, amit Debrecen város magistratusa el is határozott, de csak külföldön és ottan is csak évtizedek múltán eszközölhetett, amikor meg a könyvek behozatala elé tornyosultak újabb akadályok. A nyomtatott példányok nagy része a kassai püspök pincéjében penészedett, majd máglyán égelt meg, s a künnmaradt példányokból csak később, midőn a protestánsokra kedvezőbb idők közeledtek, hozhattak be néhányat leginkább a külföldön tanuló diákok. Az általam használt példányt 1770-ben vette Marburgban Simon Sámuel, ahonnan a marosvásárhelyi kollégium könyvtárába került. A II. József alatti szabadabb időket használhatták fel elődeink a künn még megtalálható példányok összeszedésére, s erre vonatkozhatik a Szombathi J. feljegyzése 1793-ban, hogy: *ezelőtt kevés esztendőkkel egynehány darab a maradványaiból kikerült.* Ugyanis a kialakított 4000 plból a vállalkozó 1719-ben Bod Péter szerint 2884, Warga-

Zoványi szerint 2915 példányt szállított le Dukláig, ami a kaszai püspök pincéjébe került, míg ezernél több még künn maradt Hollandiában.

Igen távol vezetne e kérdések bővebb tárgyalása, azért térjünk vissza a Komáromi Cs. kéziratos Bibliájához.

A könyv, melynek címlapja hiányzik, egyébként teljesen ép, s első lapján néhány latin nyelvű bibliai és Augustinustól való idézet után az egyiptomi tiz csapásról találunk egy négy-soros hexametert, amelyet 1671 dec. 17-ikén készített Komáromi eképpen :

VÉR BÉKÁK TETVEK BOGARAK DÖG RUSNYA FEKÉLYEK,
KÖESSŐ SÁSKÁK SETÉTSÉG ELSŐSZÜLÖTTEK,
AZ TIZ CSAPÁSOK KIK EGYPTOMBA TÉTETTEK,
HOGY VELÖK AZ PHARAO S ORSZÁGA VESSZEN EZEK.

A könyv történetére pedig a legelső tiszta lapon álló következő bejegyzés nyújt felvilágosítást :

Ezen Szent Biblia a néhai boldog emlékezetű Csipkés Komáromi Györgyé lévén, az midőn az Ó és Új Testamentum könyveit újra kiadatni szándékozott volna, azoknak czikkellyeit a belőlfoglalt és maga kezeivel írott változásokkal igyekezett az eredeti nyelv valóságos értelméhez alkalmaztatni. Ezen Bibliát azért méltán lehet a Comaromiana eredeti fordításnak nevezni, az mely is néhai Koji Comáromi Sára által az Losonczy Gyürki Familiára általjövén, Nagyméltóságú Gróf Széki Teleky Sámuel ur Öexellenciája közhaszonra szánt könyvtárába benyújtatolt Gyürki István által m. p.

E bejegyzést hitelesnek és igaznak fogadva el, többé nem úgy értelmezzük, hogy a comaromiana fordítást lehet eredeti fordításnak nevezni, hanem aként, hogy e Bibliába saájkezüleg beírott változásokkal az eredeti nyelv valóságos értelméhez alkalmazott szöveget lehet és kell az eredeti comaromiana fordításnak nevezni, amelynek ószövetségi része 1654 január 5-ikén, újszövetségi rásze pedig 1668 szept. 22.-ikén fejeztetett be, s később, midőn a Biblia új kiadásának gondolatával maga a kerületi synodus foglalkozott, ezen munkát készítette nyomda alá maga a szerző, azonban Isten úgy intézte, hogy e derék és alapos munka sohasem tudott érvényesülnj, s nem szoríthatta ki a közhasználatból a Károli régen bevett és általános használt fordítását.

Musnai László.

Hit és Szolgálat mozgalma.

A magyarországi ref. egyházban, mely eddig munkájában és hitében nagyon változatos képet mutatott, az utóbbi időben egy mozgalom indult, melynek az a célja, hogy a különböző tereken és irányokban megindult evangéliumi munkákat vagyis azok közül azokat, melyek a ref. egyház kebelében folynak és az egyház céljait akarják szolgálni, egy közös alapon egyesítse. Ez a mozgalom, mely már az utóbbi években kereste a közös alapot az ilyen munkák között, megalakult és a Hit és Szolgálat Mozgalmának nevezte magát. Folyóiratának, a Hit és Szolgálat-nak ez évi januári számában le vannak szögezve azok az alapelvek, melyeket a mozgalom ismeretéhez ismerünk kell s melyek Szervezeti szabályzat néven neveztetnek. E szabályzat tartalma a következő:

1. A Hit és Szolgálat Mozgalma propagálni s a magyar ref. egyház életébe organikusan beegyökeresíteni akarja mindazokat a tevékenységi ágakat, melyek a magyar ref. egyház multjában gyökeresnek, vagy amelyek hitelveinkből a jelenkor szükségéinek kielégítésére s a Krisztus testének építésére nézve szükségképen folynak, mint vas. iskola, bibliakör, az ifjúság, nők, diákok közötti munka, sajtó, biblia és iratterjesztés, foglyok, betegek, szegények, elhagyatottak és árvák gondozása, az egyháztól elidegenedettek visszahodítása, a különféle mentőmunkák proslituáltak, iszákosság, fajtalan irodalom elleni küzdelem, külmisszió.

2. Minthogy a mozgalom célja megkívánja közös alapelvekre hozással az eddig folyó munkák tömörítését, az 1. pontban részletezett munkamezők közül azokat, amelyeken már működnek meglevő szervek, a mozgalom feladatának tekinti az együttműködés megteremtését és testvéri közösségben a különböző munkák egységes irányítását azok között a szervek között, amelyek valamilyen területen ref. egyházunk hitelvei alapján és életstílusával megegyezésben munkálják a magyar ref. egyház megelevenedését. Ezekkel szemben a Hit és Szolgálat mozgalma felelősséget érez, őket munkájukban szellemi és anyagi erőivel támogatja. Ezenkívül új módszereket is alkalmaz.

3. A Hit és Szolgálat Mozgalma tehát nem egyesület, hanem ref. anyaszentegyházunknak a magyar nemzet életében adolt isteni céljait szolgáló erők (személyek és egyesületek) testvéri közössége.

A továbbiakban el van mondva, hogy a mozgalomnak tagjai lehetnek egyesületek vagy magánosok, előbbiek úgy, ha a mozgalom alapelveit elfogadják s szervezetüket, munkamezejüket és módszerüket az együttműködés érdekében szabályozzák; egyesek úgy, ha naponkénti bibliaolvasó és imádkozó élettel igyekeznek a ref. életstílus megvalósítására, minden egyh. kötelezettségeiknek eleget tesznek, résztvesznek a munkában valamelyik munkaágban; jövedelmüknek legalább egy százalékkal támogatják a mozgalmat. A Mozgalom ügyeit az évi nagygyűlés, országos nagybizottság és egy állandó bizottság vezeti. A Mozgalom titkárt is választott magának Bereczky Albert péceli lelkész személyében.

Az egész mozgalom ismeretére szükséges ismerni azt az Egyességi Alapokmányt, mely 1925 szept. 14-én kötetett meg a Kálvinista Szemle és Keresztyén Család barátai között abból a célból, hogy az anyaszentegyház megújulásának, melynek már eddig is világosjelei voltak, egységes vezetés és a különböző, egymással együtt nem működő szervezkedések együttműködése által a menete biztosíttassék. Az Alapokmány az általános alapelvek között leszögezi, hogy az evangélizáció célja az is, hogy az illető „megevangelizált lélek” a ref. egyház hűséges tagjává legyen, megkülönböztet kétféle evangélizációt: egyikkel az elidegenedett elemeket az egyházhoz, másikkal a Krisztushoz vezetjük s megállapítja hogy az előbbire nagyobb szükség van, mint az utóbbira; kifejti az Alapokmány, hogy a II. Helvét Hitvallás és Heidelbergi Káté alapján áll és egyházunk történeti szellemét akarja továbbépíteni. A megegyezés alapelvei gyanánt leszögezi a következőket: Megállapítva, hogy hitükben és theologiai tekintetben egyek, új közös alapon álló munkát akarnak kezdeni határozott munkaprogrammal, hogy az egyh. területén működő, de avval nem közös alapon dolgozó szabad evangélizáló mozgalmakat közös mederbe vezessék. Ezt a munkát nem tekintik a hivatalos egyháztól függetlennek, hanem azt akarják szolgálni. E szövetkezés alapja nem emberi motívum, nem a barátság, hanem Isten szolgáltatának közös vágya. Az eddigi nézeteltéréseket figyelmen kívül hagyják és hívnak minden olyan mozgalmat, mely az egyház ébresztésének szolgálatában áll. Ennek a megegyezésnek gyakorlati következményeit tartalmazza az Egyességi Alapokmány harmadik szakasza, mely kijelenti, hogy az aláírók egész erejüket a ref. egyház megújulására szánják, egységes szellemi és anyagi irányítás alá rendelik a munkájukat, közös programot dolgoznak ki, közös konferenciákat tartanak, mozgalmukon kívüli evangélizációs munkában csak alkalmilag vesznek részt, csakis a saját szellemük propagálása végett. Végül a negyedik szakasz a megegyezés személyi jellegű következményei között kiemeli, hogy az elfogadók egymás hitében és jóindulatában nem kételkednek, egymást támogatják, csak elvi alapon álló

csatlakozást fogadnak el, belső klikkeket és érdekkörök kialakítását a mozgalmon belül nem tűrnek és kifelé azok ellen harcolnak, nézeteltérésekben egy közös bizottság ítéletét, — ha az szigoruan ref. szellemben hozatott meg, — elfogadják.

Ennyit a mozgalom alapelveiről. Ami annak munkáját illeti erről tájékoztatást nyújtanak az egyházi lapok, de különösen a mozgalom időszaki folyóirata a Hit és Szolgálat. Ebből megláthatjuk, hogy a mozgalom különösen ébresztő gyűlések, konferenciák tartásával óhajtja a célt szolgálni. A múlt év szeptemberétől az év végéig Hajduböszörmény, Mohács Kocs, Somogyszob, Kaposvár, Derecske látogattattak meg, ahol mindenütt a lap tudósítása szerint óriási tömegek előtt csodálatos sikerrel folytak ez a konferenciák. A másik oldala a munkának, melyet a mozgalom kifejtett, a különböző egyesületekkel való tárgyalás volt azon célból, hogy azok a mozgalomba bekapcsolódjanak. Ilyen tárgyalás folyt a Bethániával, melyben a ref. és evangélikus csoport különválását kezdeményezte, és a Diákszövetségben, melynél a régóta áldott munkát folytatott Magyar Evang. Diákszöv. és a Soli Deo Gloria Ref. Diákszöv. között próbált egységet létrehozni. A jelenleg folyó vagy tervezett munkák közül, melyeket a mozgalom végez, még kiemeljük a budapesti ref. naggyűlés tervét, mely május 21—22-ére van előirányozva, a sajtópropagandát, mely megnyerte már eddig a mozgalomhoz való csatlakozásra a ref. sajtó tekintélyes részét / és a legutóbbi számban a lapnak jelzett kolportortanfolyam beindítását.

A mozgalom, mint az eddigiekből is látható egyike egyházunk történetében a legérdekesebb és legeredetibb kezdeményezéseknek. Megállapítható, hogy a háta mögött nagyon nagy erő áll és az a tény, hogy ilyen rövid idő alatt ekkora eredménnyel dolgozott, mutatja, hogy a magyarországi ref. egyházban talaja van. Kétségtelen azonban, hogy olyan nehézségeket is lehetetlen meg nem látni benne, melyek a mozgalom további életében föltétlenül ki fogják ütni magukat

A célja az egész mozgalomnak abban van, hogy egységes alapra akarja hozni mindazokat a munkákat, melyek közvetve, vagy közvetlenül a magyarországi ref. egyház megújításán dolgoztak s melyek részben külső okokból, de főként különösen theologiai iránykülönbségek miatt éles különbözőségeket, sőt ellentéteket mutattak fel. Ez a törekvése kétségtelenül helyes, mert az egyháznak fontos érdeke az, hogy Isten országaért való munkában komolyan kivegye a részét s az az egyház, mely ezt nem akarja tenni, megérett a pusztulásra. Hogy ilyen ellentétek és különbségek eddig is felmerültek, annak két súlyos oka volt. Az egyik lehetett az, hogy a mozgalmak, melyek nem a mi egyházunk talaján keletkeztek és fejlődtek ki, idegen elemeket akartak átültetni, amely vádat állandóan hangoztatták ellenük, noha egy egészséges szervezet a beléje kerülő idegen

anyagot vagy feldolgozza, vagy kilöki magából. A másik ok azonban egészen bizonyosan az egyházunk merevségében rejlett. Nem abban, hogy különböző theologiai irányokat vallottak, mert ez még magában nem lett volna baj, hanem az, hogy ezeknek a theol. irányoknak egyike sem volt termékeny, mindegyik elszakadt magától az élettől és magában megcsontosodott. Áll ez a pietista irányra, mely formalizmussá sülyedt épen úgy, mint a liberális theológiára és orthodoxiára, mely mindkettő terméketlenné vált az egyházra nézve. Így állott szembe a modern lélek kialakulásával egy egyház, mely elvesztette erejét, mozgékonyágát, melyben egyfelől mindenki szidta azt aki valamit csinált, hogy külföldről importált, másrészt önmaga pedig folytatta áloméletét. Most mi történt? A lelkek elkezdtek felébredni, mind magasabbra csapott a vágyakozás az isteni izenet után, míg az egyház maga azokat, akik e vágyuknak kifejezést adtak, nem tudta kielégíteni. Így jutottak a lelkek a szekták karjaiba, vagy még jobb esetben azokhoz a mozgalmakhoz, melyek theologailag nem voltak ott ugyan, ahol az egyház, de egyet adtak: igazán az Isten izenetét prédikálták a lelkeknek. Ha a mi egyházunk merő indolenciából és lelkiismeretlenségből nem hanyagolja el a hivatását s ezzel nem riasztja el a lelkeket magától, akkor nem történik meg az az eset, hogy van egy egyház, mely nem dolgozik, de igényel magának minden jogot a lelkekhez, melynek papjai a semmittevés párnáin álmodoznak, de azonnal felriadnak, mihelyt valaki megmozdul a gyülekezetben és „szektát” kiáltanak; míg másfelől vannak akik őszintén dolgoznak az Isten országáért, de akiket mindenki kerül és lenéz. Örök és lemoshatatlan szégyene a ref. egyháznak az, hogy inkább szolgabíróhoz és csendőrhöz fordult a szekták ellen, minthogy saját maga adja meg a lelkeknek azt, amire szükségük volt. Semmi le nem veszi róla a farizeusok bűnét, amit Jézus a Luk. 11:52-ben megbélyegez. Ezt a tényt sohasem szabad elfelejtenünk, mikor az eddig elkövetett hibákat akarjuk helyrehozni.

I. L.

(Folyt. köv.)

Musnai László: János evangéliumának és leveleinek magyarázata. * Musnai László a fenti címmel megjelent könyv

előszavában annak a kijelentésnek kapcsán bocsátja művét a nyilvánosság elé, hogy az az első része egy újszövetségi kommentárnak, amelyben a szerző rendre a többi újszövetségi könyveket is magyarázni fogja. Hogy miért éppen a jánosi iratokkal kezd, arra nézve azt a személyes vonzalmat nevezi meg magyarázatul, amelyet ezen iratokkal szemben érez, de kifejezést ad azon véleményének is, hogy éppen ezek a szövegek szorulnak rá leginkább magyarázatra — s ez szükség-szerűvé teszi, hogy egy részletekben megjelenendő kommentár elsősorban ezeket tegye hozzáférhetővé a bibliát tanulmányozni akaró közönség számára.

Első helyen János második és harmadik levelével foglalkozik, mert, mint mondja, ezekből „Jánost, az embert és a lelkipásztort” ismerjük meg. János első levelét úgy szemléli, mint amelyben „az Igehirdető, a misszionárius áll előtünk”. S csak ezek után tér át az evangélium tárgyalására, mintegy azt a látszatot keltve, mintha a levelekben a János személyiségét tükröző dokumentumokat látna, amiket előre meg kell ismer-nünk, avégből, hogy a nagy személyiség megismerése annál könnyebbé tegye a művének (melynek hatalmas koncepcióju foglalata az evangélium) a megértését. Jóllehet, ez ellen a beállítás ellen tudományos szempontból sok kifogást lehetne emelni, mindazonáltal egészen plauzibilisnek mondható, ha figyelembe vesszük Musnai László célját, ami nem más, mint ezeknek a jánosi iratoknak tudományos eredmények alapján álló, de a gyakorlati feldolgozásban inkább népszerűsítő inter-pretálása. Mert, hogy nem kizárólag szakembereknek ír, az a könyv minden lapjáról kitetszik. Az eredeti görög szöveg sza-vait csak olyan helyeken (s akkor is magyaros átírásban) idézi, ahol értelemmegvilágítás céljából elkerülhetetlenül szükséges valamelyes etimológiai vagy nyelvtörténeti magyarázat. Tehát szemmel láthatólag olyan olvasókra is gondol, akik szakszerű előkészület nélkül foglalkoznak a szentírással. Az ilyenekre nézve pedig valóban megkapóvá és közelfekvővé teszi a könyv-ben tárgyalt iratokat például egy ilyen megjegyzés: „A két kis levél (t. i. a II. és a III.) az író otthonában, az I. levél a gyü-

* 154 oldal. Fűssy József nyomása Torda.

lekezeti istentiszteleten mutatja be". Ezáltal egyszerre megelevenedik a levélíró „öreg” alakja. (Az „öreg” szóval Musnai a görög presbyteros kifejezést fordítja, s nem vonatkoztatja egyházi tisztségre, hanem egyszerűen az életkorra. Erre nézve az megjegyzés tehető, hogy ha a „presbyteros” akkor még nem is egyházi tisztséget viselő ember, mindazonáltal akár korában, akár hitében, akár ismereteiben való idősebségénél fogva mégis csak megkülönböztetett tiszteletnek örvend, máskülönben nem lenne szükség a melléknév középfokú használatára. Ha kizárólag a saját életkorára akarna utalni a levél írója, akkor alapfokban is elég lenne használnia a szót: presbys, presbyter, vagy presbeytes. Tehát ha még nem is egyházi tisztséget jelent a „presbyteros” szó, de azért már terminus technikus, a pusztán életkor jelölésén kívül a nagyobb tekintélyű atyafiak közé való tartozandóságot is kifejezi).

A kötet jelentékenyen nagyobb részét az evangélium-kommentár tölti be. A kommentár helyes érzékkel abból a megállapításból indul ki, hogy János evangéliuma nem is történelmi munka, azaz nem Jézus élettörténete, nem is valamilyen filozófiai világnézet szolgálatában készült, hanem bizonyosságtétel a Jézus Krisztusról. Közben azonban nem téveszti szem elől azt a tényt, hogy a történetírói és filozófiai tendencia híján is az evangélium nagyon erőteljesen domborítja ki Jézus történetiségét és a világ történetében való jelentőségét, amely egyúttal felelet és megoldás azokra a problémákra is, miket az őskereszténységgel egykorú filozófiai próbálkozások felvetettek, de nem voltak képesek megoldani. Ha ezt a két gondolatot (mert ezek teszik János evangéliumát kézzelfoghatóan gyakorlati jelentőségűvé) kissé hangsúlyozottabban széttartotta volna a szerző, úgy ahogy azok az evangéliumban is parallel helyezkednek el egymás mellett, még sokkal inkább megközelíthette volna tulajdonképeni célját.

Musnai László ezzel a munkájával közszükségletnek tett eleget, s ha figyelembe vesszük mindazokat a nehézségeket és akadályokat, amelyek a mi körülményeink között egy szigorúan tudományos, vagy egy kizárólag gyakorlati kommentár kiadása elé tornyosulnak, megállapíthatjuk, hogy elég szerencsésen sikerült egy olyan középútat találnia, amely által, amennyire a rendelkezésére álló eszközök megengedik, mind a két igénynek eleget tesz.

Maksay Albert.

Ahitat percei.

Útmutató a Biblia naponkénti olvasásához.

1927 május hó.

1. *Mindén embernél nyomorultabbak.* I. Kor. 15. 19. Igaz, hogy Jézus elsősorban az ember földi életét igyekezett megváltoztatni, Isten országává átférfálni. De ha mi csak a földi életre vonatkozó ígéréteiben bíznunk, nyomorultabbak vagyunk minden embernél, tudva, hogy létünk nincs e földi életre korlátozva. *Imádság:* Ments meg Uram a kétségektől, add, hogy feltétlenül bízzak Krisztusom minden ígéréteiben.

2. *Mert tetszett az Atyának.* II. Kor. 1. 19. Jézus ember fia volt, de Isten öröktől fogva úgy akarta, hogy benne mindaz, megláttassék, ami Isten valóságából az emberre nézve megfoghatatlan. Így lett ő képe a láthatatlan Istennek. Mi így látjuk-e őt? *Imádság:* Könyörgök hozzád jó Istenem, mutasd meg magad, szereteted, kegyelmed nagyságát a te Szent Fiadban nekem is.

3. *Ajándékoza neki oly nevet.* Filipp. 2. 9. Miután Jézusban megvolt minden Isteni teljesség s amellett tökéletes gyermeki engedelmesség és alázat az Atyával szemben, kinek így gyönyörűsége telt Benne: emelte Őt nagy méltóságra és adott neki olyan nevet, melynél dicsőbb, szentebb név nincs. Ilyen név-e neked is a Jézus neve? *Imádság:* Kegyelmes Isten add, hogy tisztán lássam, ismerjem meg Szent Fiad nagy voltát, dicsőségét s neve a legszentebb név legyen számomra is.

4. *Minden térd meghajoljon.* Filipp. 2. 10. Isten testté lett Igéje, Jézus Krisztus az, ki előtt méltó, hogy minden meghajoljon. Csak a Neki való engedelmesség által felelhet meg minden Isteni céljának rendeltetésének; csak az Ő hatalmába való magunk odaadása az egyetlen lehetőség, hogy Isten képe, dicsősége hordozói lehessünk mi is. *Imádság:* Uram Jézus meghajolok előtted, fogadj el és uralkodj egész valóm felett.

5. *Minden nyelv vallja.* Filipp. 2. 11. Az az Isten akarata, hogy minden lélek ismerje el Jézus hatalmát, hogy Ő úr, a lelkek ura, de nem a maga, hanem csakis Isten dicsőségére. A Jézusnak való engedelmisség Istennek való engedelmisség. Te meghódolsz Jézus előtt, hogy neked is, hogy a te életed felett is Ő legyen az Úr? *Imádság:* Segíts meg Istenem, hogy megismerhessem és elismerhessem a Te dicsőségedre, hogy Jézus a Krisztus és teljesen alárendeljem magam Neki.

6. *Mindenek Ő reá nézve teremtettek.* Kol. 1. 16. Jézus Kr. mint elsőszülött, mint a teremtés sorában első egyszersmind az egész teremtésnek feltevéle, oka és célja. Átala van minden igaz valóság s való értéke is csak annak lehet ami az Ő dicsőségére van. Életet, áldást is azért ad Isten. Tudjuk-e ezt, érezzük-e ebből folyó elkötelezésünket? *Imádság:* Uram légy az én életem tartalma, célja, töltsed be lelkemmel egész valómat.

7. *Nekem adatott minden hatalom.* Mát. 28. 18. Jézusnak az Ő felátadásával, mikor legyőzte a legnagyobb és végső ellenséget a halált is, valóban teljessé lett a hatalma. Uralkodása biztosítva lett minden vonatkozásban. Ne keressünk hát másban megtartást. Az ő teljes hatalma biztos záloga üdvösségünknek. *Imádság:* Uram Jézus végy kegyelmedbe, légy magtartóm, szabadítóm.

8. *Mindent az Ó lábai elé tett.* I. Kor. 15. 27. Kétség, kishitűség ne emésszen, ha megigazulásunk, üdvösségünk útján olyan nagy rettentésekkel találkozunk is, mint a bűn és a halál, mert Krisztusnak hatalma van ezek felett is. És győzelmet nyerünk mi is, ha Benne és Általa élünk, ha hittel ragaszkodunk Hozzá. *Imádság:* Ne vigy, Uram, a kísértetbe, szabadíts meg a gonosztól.

9. *Ismét meglátlak titeket.* Ján. 16. 22. E földön minden öröm muló, igen kevés kell hozzá, hogy megfosztassunk tőle. Jézussal még lehet tartós örömlünk Itt is, csak az a baj, hogy sokszor maradunk nélküle. De ha valóban az övé lettünk Itt, a mennyei hazában aztán állandóan vele leszünk s örömlünk nemcsak teljes, de állandó lesz. *Imádság:* Segíts meg Istenem, hogy mindjobban Jézusomé legyek s megnyerjem drága biztatását én is.

10. *Akarja.* Ján. 17. 24. Mennyire egynek tudta Jézus magát az övével, mennyire szerette tanítványait! Nemcsak a földi együttlétük idejére tette őket megelégedettek és boldoggá, hanem ugyanazt a jutalmat kívánta az élet után nekünk is, amelyben Ő részesült, a megdicsőülést, az Atyánál való boldog együtt lakozást. Milyen öröm, hogy Jézus ezt akarja, kívánja neked is. *Imádság:* Add Istenem, hogy mlnd életemben, mlnd halálomban egyedül nyereségem legyen a Krisztus.

11. *Az eltett korona.* II. Tim. 4. 8. Lehet-e a tudatos, folyton előre, a cél felé igyekvő keresztyén életnek kívánatosabb és tökéletesebb jutalma, mint az Igaznak nyilvánítság, a legfőbb ékesség minden ékessége között? És ezt megadja az Úr minden Igazán küzdőnek, előlegezven a bizonyos reménység földi boldogosságát. *Imádság:* „Jó Atyám segíts, sok jót véghez vinnem. E nap se legyen rám nézve szegény.”

12. *Várván ama boldog reménységet.* Tit. 2. 13. Milyen boldogító, drága reménység biztatja a hithű, önmegtartó keresztyén lelkeket: Igaznak elismertetés Istentől, megnyerése az örök életnek, örök boldog együttlét a Fiúval és az Atyával. Erre készülünk ezt boldog reménységgel várni: a keresztyén élet tartalma, ereje és szent öröme. *Imádság:* Add oh Uram, hogy a Te áldott jóságodban és kegyelmedben blzva, boldog reménységgel szolgáljak Neked.

13. *Akié a Fiú azé az élet.* I. Ján. 5. 12. A kegyelmes Isten akarata, hogy hasonlók legyünk Hozzá szentségben, igazságban s mikor az erre való biztos lehetőségét Jézusban adta meg, ezáltal bizonyosgot tett mellette s még inkább mikor az örökélet jutalmát helyezte kilátásba, kijelentvén, hogy azé az élet, akié a Fiú. Akarod-e az életet, Isten életét? Kővesd a Jézust! *Imádság:* Uram Jézus fogjad kezem, vonj mind közelebb magadhoz.

14. *Mindenek felett való Atya.* Eféz. 4. 6. Ez az igazi evangellium, a boldogító örömhír, hogy a hatalmas Isten mindenkefelett és mindenekelőtt Atya. Minden őt túkrözi, de a legteljesebben és legmegfelelőbben az elhívásához, eredeti rendeltetéséhez hű emberélet, a *fiak* élete. Saját életedben látod-e Isten jóságos, atyal kezét, életed a hű fiak élete-e? *Imádság:* Látasd meg velem Istenem minél tökéletesebben atyal mlvoldot teljességét.

15. *Átadja az országot az Atyának.* I. Kor. 15. 24. Minden Istentől nyervén lételet, mindennek ő lévén a végső oka, minden tőle és bele is tér vissza Jézus hatalma, uralkodása is addig tart, míg küldetését végleg befejezi, akkor hatalmát leteszi, országát átadja az Atyának, hogy az övé legyen minden dicsőség. Jézus az Atyának élt, az Ő dicsőségéért munkálkodott. És mi? *Imádság:* „Add oh Uram, hogy a tiszta hit, gyújtsa lángra gyarló kebelünk.”

16. *Az ő feltámadásának ereje.* Filipp. 3. 10. Jézus feltámadásának, dladalmas örökéletének ereje az a szelleml, lelki erő, mely által van a ml örökéletünk is, úgyls mlnt bizonyos valóság, de úgyls mlnt e földön való végtelen fejlődés eredménye, illetve jutalma. Vajha mindennél fontosabbnak és hasznosabbnak vallanók ezt ml is mlként Pál apostol. *Imádság:* Uram Jézus, a Te feltámadásodnak ereje, hatalma ragadjon meg engem is.

17. *Krisztus az élet.* Filp. 1. 21. Ránk Istengyermekekre nézve nem lehet más igazi érték, mint Krisztus Istent valósa, lelkülete szelleme. Ha azt valóban magunkévá tudjuk tenni, mindent megnyertünk. Mert Krisztus nélkül a földi élet is csak tökéletesebb állati lét, mely után jövő nincs, csak halál, enyészet. *Imádság:* Téged várlak Jézus, oszlasd el a homályt, hadd lát-hassam és felfoghassam szentséged hatalmát.

18. *Megelevenítettetni Krisztussal.* Eféz. 2. 5. A Krisztus nélkül, csak a világnak és a testnek élő emberben ama jobbra hivatott belső ember szabadságával, önállóságával együtt olyan mintha meg volna halva; élővé csak Krisztusban, Krisztus által lesz, csak általa nyer eleven erőt, hogy azután azzá legyen, akiben Istennek öröme telik. Vágysz-e erre, óhajtod-e ezt? *Imádság:* Segíts Istenem, hogy Krisztussal meghalljak a bűnnek és vele feltámadjak Neked tetsző szent életre.

19. *Feltámadás és élet.* Ján. 11. 25. Jézus maga mondja vigasztalásul, biztatásul az elmulás, az enyészet retentésel közti szorongó gyarló embereknek: „én vagyok a feltámadás és az élet.” És valóban a Benne igazán hívő lélekre nézve elvesz a halálnak félelme, mert Krisztus által új ember támad, ki már nemcsak a testnek szolgál, hanem sokkal inkább a léleknek és ez az igazi, az el nem muló élet. Keresed-e ezt? *Imádság:* Jó Atyám, hadd ismer-jelek meg Téged és a Te Szent Fiad, hogy életem igaz, örök élet legyen.

20. *Az pedig az örök élet.* Ján. 17. 3. Milyen nehéz, milyen megfoghatatlan sokakra nézve a feltámadás és az örök élet kérdése; igen mert sok ember a testtől eltekinteni nem bír. Pedig az örök élet lelki, szellemi megmaradás, továbbélés, melynek egyetlen módja: Isten igazságának megismerése a Krisztus által. *Imádság:* Segíts meg Istenem, hogy minél teljesebben és tisztábban ismerjem meg igazságod.

21. *Ha feltámadatok a Krisztussal.* Kol. 3. 1. Krisztus megismerése, mely több a róla való pusztá tudásnál, mindig nagy változást eredményez az ember felfogásában, gondozásában; az ember átváltozik, új életet nyer lelkileg, mely szabadságot jelent, a bűn hatalmából, a test, a világ követeléseitől, szolgálatától. Életfolytatásod ezt mutatja-e? Különben nem születél újjá, nem nyertél Krisztusban új életet. *Imádság:* Uram Jézus, Megváltóm, Üdvözítőm, Te vagy egyetlen reménységem, tisztíts meg, szabadíts meg engem.

22. *Él bennem a Krisztus.* Gal. 2. 20. A Krisztus által való átváltozás boldog megtapasztalása örvendez Pál apostolnak e nyilatkozatában. Míg újjá nem születik az ember, csak magának él; egyetlen gondja: gyarló, bűnös „én”-jének szerezni ki- és megelégtülést. Ha pedig valóban újjászülött: az én ember, a bűnös én meghal. Te örvendezhetsz e Pállal? *Imádság:* Mindenható Isten adj erőt, segédelmet, hogy elmondhassam én is: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus”.

23. *Helyet készít nekünk.* Ján. 14. 2. Isten örökkévaló világában végtelen a lehetőség a hely nyeresére. „Az én atyámnak házában sok hajlék van.”; mondja Jézus. Vigasztalás, biztatás az Ő tanítványainak, híveinek. Ő előre megy, hogy helyet készítsen. Jézus Kr. gyöngéd, gondoskodó szeretetének megnyilatkozása. Ott akar látni minket, ahol Ő van. Érezzük-e ebből folyó elkötelezésünket Jézus iránt? *Imádság:* Áldott légy Jézus, Te legjobb barát, bár-csak mellő lehetnék, hogy magad mellett akarjal látni engem is.

24. *Nektek adja az országot.* Lukács 12. 32. Az ember természetes tehetetlenségét, erőtlenségét érezve, sok aggodalmaskodással teszi még terhesebbé az életét s féll a jövőt. De Isten gyermekei tudják, hogy felettünk örök bölcsesség, jóság és szerett örködi és aggodalom nélkül néznek a jövő életbe is. Tudják, hogy ami az emberre nézve hasznos és üdvös, Isten arról gondoskodik, A legbizonyosabb, hogy aki őszintén keresi Isten országát, meg is nyeri azt. A Jézus biztatása ez! *Imádság:* Adj hitet, adj bizonyos reménységet én Istenem Szent Fiad által.

25. *A mi országunk.* Filipp. 3. 20. A mi országunk, tulajdonképenl létfünk igazl helye nem e véges világ hanem a menny, Isten örök országa. Tudatával kell hát legfünk szent elhatározásunknak, hogy ahhoz méltón járjunk. Nem szabad elfelednünk, hogy Isten gyermekeit, az Ő országának polgárait más törvények kötelezik, más szabályok vezetik, mint azokat, kik csak e muló világnak élnek, csak földiekkel törődnek. A te országod mennyben van-e? Avagy minden vágyaddal, törekvésseddel csak e muló világnak élsz? *Imádság:* Én Istenem világosítsd meg értelmem, látsasd meg igazl rendeltetésem és adj erőt, hogy aszerint éljek.

26. *Mindeneket magához vonz.* Ján. 12. 32. Jézus meg dicsőülése, az Atya jobbára emeltetése nem csupán az Ő fényes diajalát jelenti a bűnös, gonosz világ felett, hanem aml nagy nyereségünket, dicső kilátásainkat is, mert Jézus az övéit el nem hagyja. Aki az Övé lett itt e földön, legyen boldog bizonyossága, hogy rész adatik Vele az örökkévalóságban. *Imádság:* Fogjad kezem, oh Jézusom és vonj mind közelebb magadhoz, hogy sziveden én megpihenhessek.

27. *Kiöntöm lelkemet.* Joel. 2. 28. A hol győz a lélek a gyarló test felett, ahol az Isten országáért és annak javalért való harcra bátorság támad: ott mindig Isten lelke árad el a sziveken, a Szent Lélek végzi a maga csodálatos, emberi értelmet sokszor túlhaladó munkáját. Ha támad lelkedben szent felbuzdulás, indítás, akarás; szolgálni Krisztusnak, tudd meg, hogy a te szivedbe is a Szent Lélek hatolt. *Imádság:* Dicsőítsd meg hatalmad, jó Atyám, rajtam is, töltsd ki a te Szent Lelked erejét az én szívembe is.

28. *A vigasztalás.* Ján. 16. 7. Jézusnak egész életén Isten örök akarata, terve meg teljesedésbe s tnen van, hogy a tanítványok, sokszor nem értik s emiatt sokszor támad nyugtalanság és elkedvetlenedés bennük, mint most is, mikor tudtokra adja, hogy el kell menjen, el kell váljon tőlük. Sokszor nem értjük meg mi is Isten akaratát, végzéseit, pedig megtartásunk. Igazl szükségünk kielégítése csak úgy adatik meg, csak az van aml igazl nyereségünkre, ha meg lesz, ha végbe megy Isten akaratja. *Imádság:* Legyen úgy Atyám, amint Te akarsz és ne úgy, amint én!

29. *Vesztek erőt.* Ap. csel. 1. 8. A távozó Mester biztatása, bátorítása a bucsú pillanatában a bátortalan, féltő tanítványokhoz: Vesztek erőt a Szent Lélek ereje által és lesztek nekem tanulum. Mi is csak a Szent Lélek ereje által tehetünk bizonyosságot, hogy Jézus a Krisztus, az üdvösség egyetlen forrása; győzhetjük le a hozzá vezető út nehézségeit. *Imádság:* Én jó Istenem, újítsd meg bennem Szent Lelked erejét, hogy dicsérjem neved és szolgáljak Te néked és a Te Szent Fiadnak.

30. *Mindenre megtanít.* Ján. 14. 26. A jó Isten rólunk való atyai gondjának egyik drága, áldott bizonyossága, hogy azokat, akik keresik az Ő országát és annak igazságát, Szent Lelkével támogatja s viszi előbbre csodálatos dolgainak megismerésében. *Imádság:* Jövel Szent Lélek Úr Isten töltsd be erőlen szívem, igazgasd helyes úton lábaim s minden szándékalm.

31. *Nem hagylak árváku.* Ján. 14. 18. Milyen megnyugtató, milyen biztató Isten gyermekelre nézve, hogy feladataikkal, szent törekvéselkkel az adódó és rájuk váró megróbáltásokban, küzdelmekben nincsenek magukra, árván elhagyatva; az Úr mindenkor eljön hozzájuk, gyámolítja őket, el nem hagyja. *Imádság:* Áldott legyen Uram a Te elfogyhatatlan jóságod, szerelmed, részesíts annak áldásban ma és mindenkoron. (P-an.)

Kapható „AZ ÚT” kiadóhivatalában
Cluj-Kolozsvár, Ref. Theológia. Ára 2 Lei.

VASÁRNAPI ISKOLA

„AZ ÚT“ ÁLLANDÓ MELLÉKLETE
VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVONTA.

I. ÉVF. 4. SZÁM. ∞ EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI. ∞ 1927. ÁPRILIS.

Mi a vas. isk. munka legnagyobb akadály?

Természetesen minden evangéliumi munka egyetlen akadály az, ha olyan lelkek végzik, akik nem Krisztusnak akarnak szolgálni, hanem saját maguknak. De most nem erről az egyetlen akadályról akarunk beszélni, hanem arról, ami földi viszonylatban egyike a legnagyobb akadályoknak s ami sok szépművészi munkát tör derékba. Ez pedig a rendellenesség és pontatlanság a munkában.

Senki se gondolja, hogy a rend és pontosság valami felesleges követelmény. A rend hozzátartozik az Isten dolgaihoz és a pontosság egyike a legnagyobb segítőeszközöknek, melyeket Isten felhasznál az Ő országa terjesztésére. Az Isten országának a földön rendje van és annak munkái bizonyos rendhez alkalmazkodva folynak. Senki se gondolja, hogy mivel én olyan munkában veszek részt, mely túl van a tér és idő határain, most már engem a rend szabályai nem köteleznek. Egy komoly keresztyén lelket mindig az jellemez, hogy pontos és mindent úgy cselekszik, amint azt tőle a rend megkívánja. Sok mindennel agyon lehet ütni a munkát, de kevésbé biztosabban, mint a rendtelenséggel. Rendetlen és pontatlan vezető, rendetlen gyermekek, pontossághiány a tanításban és fegyelmezetlenség a nevelésben, ez elég arra, hogy a legszébb munkát tönkretégye.

Pedig a vas. iskolába nagyon könnyen beléphet a rendtelenség. A vezető maga is vasárnap fejében későbbben van készen, mint máskor, hiszen nem kívánhatja senki tőle, hogy vasárnap is olyan hirtelen készüljön el, mint mikor hétköznap iskolába, munkába, vagy hivatalba kell mennie. Így ha a vas. isk. 9 órakor kezdődne, bizony fél 10 is megvan, mikor felmegy az iskolába. Akkor is még az uton át kell néznie, mi is a mostani lecke, mert tegnap este a szombatesi hangulat kiverte a fejéből, hogy elolvassa. De mire felér, a gyermekek már fent vannak és egy csomó bosszuságot okoztak a tanítónak, vagy annak, aki azon az udvaron lakik, melyen az iskola van, mert felfordították az udvart a lármájukkal és a vasárnapi hangulatban levő embereket bizony súlyos szavakra

ragadták. De szerencsére még nincs fenn mindegyik gyermek, hogy is jönnének olyan hamar, mondják nekik otthon, ha rendes időre fel akarnak menni, hiszen a vezetőjük is csak most ment, elég ha egy pár perc múlva mennek. Így, hála a pontoság elvének, 10 óráig még mindig jönnek, egyik a másik után, úgy, hogy a tanítást minduntalan megzavarják az ajtó nyílásai s a vezető újabb és újabb figyelmeztető szavai a későnjövőkhöz. Ennek következtében mindenki fellélegzik, mikor tíz az óra s a végső éneket, mellyel a vas. isk. tanítás befejeződik, már teljes számban és szívvel éneklük.

Az ilyen óra, melynek részleteit még lehetett volna festeni, rosszabb, mintha egyáltalában félbe hagynánk azt a munkát, melyet az ilyenekből láthatólag nem a mi Urunk ügyében végzünk, mert különben tartanánk azt az ügyet olyan fontosnak, hogy nem töltenénk az időnket mással és nem késnénk el róla. Magam nem láttam soha ilyen botrányos rendetlenséget, de láttam olyanokat, melyek ezekhez vezetnek: vas. isk. előtt hancurozó és verekedő gyermekeket, későn jövő vezetőket, későszületlenségről tanuskodó tanításokat, ajtónyitogatást és csapkodást az óra alatt, stb.

Az ilyenek következményei a gyermekek lelkében az a tény, hogy a vasárnapi iskolát nem nézi semmibe és hogy nem ad neki semmi értékgyarapodást, hanem úgy kellemes, vagy kellemetlen félórát, melyről panaszkodhat otthon, vagy dicsekedhet, mások előtt.

De nemcsak az egyes tanítások, hanem a vas. isk. egész munkája is megsínyli ezt a rendetlenséget és pontatlan eljárást. A statisztikák és jelentőivek, melyeket szétküldöttünk, de amelyek nem jöttek vissza, tanúi, milyen kevés komoly vas. isk. van a mi egyházunkban, mert az olyanok, melyek nem válaszolnak, nem tekinthetők komoly munkáknak. Ebből következik, hogy soha biztos képet a munkáról nem lehet alkotni, nem tudjuk, kinek mire van szüksége, miben van nehézsége és ha arról van szó, hogy valahová egy áttekintő képet kell küldeni, hogy milyen náluk a vas. isk. ügye, ezt nem lehet megtenni, mert adatot a legszorgosabb utánjárásra sem kapunk be, s ha bekapunk, az rendszeren csak valami hozzávetőleges szám.

Amíg ezeket a nehézségeket el nem háritjuk és amíg a vas. isk. vezetők nem veszik komolyan a munkát abban is, hogy ha valami jelentést kérnek tőlük, azt azonnal és pontosan küldjék, addig a munkájuknak vajmi kevés eredménye lesz az Isten országa szempontjából és nem lesz egyéb, mint olyan magánvállalkozás, melynek ereje, a rend és pontoság hiányában hiányzik. De aki saját magát kezdi először rendhez szoktatni, az meg fogja látni, hogy gyermekei hogyan sajátítják el a rendet és pontoságot s ezáltal hogyan lesz ek a valóságos életben is tanúi a határozott keresztyén életnek.

A gyermekek látogatása.

A vas. isk. munkában különösen fontos, hogy a vezető a csoportjába tartozó gyermekeket pontos időközökben meglátogassa. Ezzel sokat segít azon is, ha a csoportja néptelenedni kezd és a gyermekek maradoznak el a vasárnapi iskolából, de közelebb jut a gyermekekhez is és így a munkáját eredményesebbé teszi.

A látogatásokat legalkalmasabb úgy beosztani, hogy az bizonyos időközökben ismétlődjék és pedig meghatározott időközökben. Egy 25-30 tagból álló csoportban a gyermekeket egy év alatt végig lehet látogatni, közülök azokat, akik elmaradoznak, vagy otthoni nehézségekkel küzdenek, többször is.

A gyermekeket a vezetőnek személyesen figyelemmel kell kísérnie, ismernie kell minden gyermekről, hogy minő nehézségei vannak, mely hibák ellen kell különösen küzdenie. Az egyikről tudjuk, hogy hajlamos a hazugságra, a másikról, hogy verekedő, irigy, vagy gonosz beszédeket űz, a harmadikról, hogy engedetlen, duzzogó stb. Ezeket a hibákat ismernünk kell róluk és személyesen keresni az alkalmat, hogy velük erről beszéljünk és igyekezzünk e hibák felismerésére és az ellenük való küzdelemre rávezetni őket. Ezért szükséges, hogy a gyermekekkel ne csak a tanítási órákon találkozzunk, hanem máskor is. Emellett ismernünk kell a gyermekek otthoni környezetét, szüleit, s meg kell keresnünk azt, hogyan tudnánk az otthoni bajokon segíteni a gyermekek által. A vas. isk. vezető tekintse magát a gyermekek mellett a gyermek szülei pártjának és barátjának is, akinek alkalmat nyilthatik azokkal az emberekkel az evangélium üzenetét közölni.

Az ilyen látogatást legjobb előre bejelenteni a gyermekek által, olyanformán, hogy előre vasárnap megmondjuk, hogy a jövő héten hol fogunk látogatást tenni, mely családoknál, hogy így a gyermek otthon megmondhassa. Természetesen kerülnünk kell mindent, ami a szülők részéről eltérítene eredeti célunktól, mint a vendégeskedést, kínálgatást stb. A látogatásnál a következőket kell megfigyelnünk: Milyen környezetben él a gyermek? A szülők mellette vannak-e a vas. isk. munkának, vagy ellene? Mi az oka, ha ellene vannak? Milyen a gyermek otthon? Nincs-e valami olyan nehézsége otthon, ami hátráltatja, vagy akadályozza? (Káromkodó, hitetlen szülők, zsarnokoskodó testvérek stb.) A látogatás célja nem az, hogy magunkat, a magunk tudományát vagy ügyességét mutogassuk, hanem, hogy testvéri segítséget igyekezzünk nyújtani a gyermeknek és szüleinek, tehát a látogatásunk legyen bizonyágtétel a Krisztus evangéliuma felől. Ha viták merülnek fel, vagy kétségbevonják a munkánk fontosságát vagy eredményét, rá kell mutatni, hogy mi nem eredményért dolgozunk, s hogy a szülőknek is érdeke, hogy engedelmes, alázatos gyermekek legyenek, ezt akarja

pedig a v. iskola. Igyekezzünk a látogatás alatt a gyermek körülményeit megismerni s amire ott szükség van, vigasztalást, bátorítást stb. szólani. A legtöbb helyen tele lesznek panasszal, ezek között nekünk képviselni kell azt a gondolatot és bizonyosságot tenni arról, hogy Krisztus tud segíteni mindenben. Távol legyen a személyünktől akkor minden nagyképűség, minden kérellen tanácsadás, mert mi csak izenetvivők vagyunk.

A látogatásunk eredményéről magunknak kis feljegyzést teszünk, megjegyezve a tapasztalatokat s ebben azokat, amiket a gyerekekről észrevettünk. Ha olyan nehézségek merültek fel, fel, melyekről látjuk, hogy a gyerekekre nézve veszedelmesek, külön beszélgetünk a gyermekkel arról a bűnről vagy nehézségről és igyekezzünk neki segítségére lenni abban.

Ezekkel a látogatásokkal nagyon sok nehézségen tudunk segíteni. Ha a gyermek idegen tőlünk és bizalmatlan velünk szemben, ha későn jár fel, ha az órák alatt fegyelmezetlen és rendetlen, ezt mind könnyebb kikerülni, ha a gyermeket már otthoni viszonyaiból ismerjük. Más oldalról viszont sok áldott tapasztalatot is ad a látogatás, mikor alkalmunk van a szülőktől hallani, hogy mit segített a gyermeknek a v. iskola, miben látják áldásos hatását és eredményét. Az ilyen tapasztalatok meg-megerősítenek bennünket is a munkában és abban a reménységben, hogy ez a munka csakugyan lehet Isten kezében áldott eszköz arra, hogy a gyerekeket magához közelebb vigye. S kétségeink és fáradsalmunk között minden ilyen tapasztalat bizonyosság afelől, hogy Isten kezében egyetlen lélek munkája sem lesz hiábavaló.

A munka.

Vas. isk. ünnepélyek programmja. Mivel sokan érdeklődnek nálunk v. isk. ünnepélyeken előadható apró szindarabok és programmok felől, kénytelenek vagyunk sajnálattal jelenteni, hogy ilyen nem áll rendelkezésre. Ha azonban a v. isk. vezetők között volna, aki ilyent tudna készíteni, a kéziratot küldje be nekünk s ha megfelel, a kiadása ügyében szívesen próbálunk tenni valamit.

Jelentőivek kitöltése. Kérjük a vas. isk. vezetőket és azokat, akik a küldött jelentőiveket ki szokták tölteni, hogy a kitöltésnél ne huzgáljanak át kérdéseket és ne hagyjanak ilyeneket felelet nélkül. Minden kérdés azért van ott, mert feleletet várunk rá s az áthuzgált és kitöltetlen kérdések megakadályoznak abban, hogy pontosan lássuk a helyzetet.